

ปากบอนเพราะฝากระดากมะพร้าว

ย

ราชัน กาญจนะวณิช

หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม มาเป็นการปกครองภายใต้ระบบของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์แล้ว ผมได้มีโอกาสพบ นักธรณีวิทยาชาวอเมริกันคนหนึ่ง ซึ่งมีอายุมากกว่าผม 3-4 ปี เขาชื่อเกรแฮมซึ่งเป็นชาวต่างชาติคนหนึ่ง ที่ผมและชาวภูเก็ตรักใคร่ชอบพอเพราะเป็นคนที่ดีคบหาสมาคมได้กับคนทุกชั้น

เกรแฮมทำงานอยู่กับบริษัทอเมริกันบริษัทหนึ่ง ซึ่งได้รับการติดต่อให้เข้ามาลงทุนในการสำรวจทำเหมืองแร่และถลุงดีบุกในประเทศไทยในยุคนั้น โดยได้รับสิทธิพิเศษบางประการในการสำรวจแหล่งแร่ดีบุกในทะเล เมื่อเกิดสงครามในภาคแปซิฟิก กองทัพเรือญี่ปุ่นได้เปิดฉากโจมตีฐานทัพเรืออเมริกันที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ ในปี พ.ศ. 2484 นั้นเกรแฮมได้ศึกษาจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยซัทเทอร์น แคลิฟอร์เนีย ที่ลอสแอนเจลิสไปแล้ว และได้ไปเริ่มงานในอเมริกากลาง และประเทศฟิลิปปินส์ เกรแฮมจึงโชคดีที่ตัวเองถูกญี่ปุ่นควบคุมตัวไว้เมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้าไปในฟิลิปปินส์

ย

เกรแฮม และเพกกีภรรยา มีนิสัยโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือและเห็นใจคนทั่วไปจึงมีเพื่อนฝูงมาก ทั้งในหมู่ชาวต่างประเทศและคนไทย นอกจากการทำงานที่ภูเก็ตรแล้ว ในช่วงหลัง ๆ เกรแฮมถูกย้ายเข้ากรุงเทพฯ และมาเช่าอพาร์ทเมนท์ที่อาคารแห่งหนึ่งในซอยทองหล่อ หรือที่เรียกกันว่า สุขุมวิท 55 ครั้งหนึ่งผมกำหนดจะเข้ามาทำธุระในกรุงเทพฯ และจะพักอยู่ประมาณ 2 สัปดาห์ ซึ่งปกติผมมักจะไปโรงแรมเอราวัณเป็นที่พัก เพราะคณะกรรมการบริษัทเจ้าของโรงแรมลดราคาให้เป็นพิเศษ แต่ในครั้งนั้นเกรแฮมบอกว่าเขาและครอบครัวจะเดินทางกลับสหรัฐอเมริกาไปพักก่อน จึงขอเชิญให้ผมและครอบครัวไปใช้อพาร์ทเมนท์ของเขาซึ่งมีคนทำความสะอาดและทำอาหารอยู่พร้อมๆ เมื่อได้รับเชิญจากเพื่อนด้วยความจริงใจ ผมจึงตกลงรับปากว่าจะเข้าไปพักที่บ้านของเกรแฮม เมื่อใกล้จะถึงกำหนดวันที่เกรแฮมจะเดินทางไปพักผ่อนในสหรัฐอเมริกา ทางเจ้าของอพาร์ทเมนท์ก็ได้แจ้งให้เกรแฮมทราบว่า อาคารที่เกรแฮมเช่าอยู่นั้น มีข้อกำหนดห้ามมิให้คนไทยเข้าไปเช่าหรือพักอาศัยอยู่ แม้แต่คนรับใช้ก็ให้เดินทางกลับในเวลาค่ำคืน ข้อห้ามพิสดารนี้ทำให้เกรแฮมไม่สบายใจมาก ที่เขาเองเป็นคนต่างชาติที่ยินดีต้อนรับคนไทยยิ่งกว่าคนไทยที่เป็นเจ้าของอาคารเสียอีก อย่างไรก็ตาม เมื่อทางฝ่ายเจ้าของอาคารซึ่งมีน้องชายเป็นเพื่อนกับน้องของผม ทราบว่าเพื่อนของเกรแฮมที่จะมาพักในอาคารนั้น คือผมและครอบครัว เขาก็ยินดีที่จะยกเว้นข้อบังคับพิสดารนั้นเสีย ผมนั้นทราบดีว่าที่เจ้าของอาคารหลายแห่งในกรุงเทพฯ รังเกียจคนไทยด้วยกัน เพราะคงมีคนไทยบางคนทำให้ผู้อื่น ๆ เกิดความรำคาญต่าง ๆ นานามาแล้ว

ครั้งหนึ่งผมเคยพาครอบครัวเดินทางโดยรถยนต์ จากสนามบินกรุงเทพฯ ในประเทศออสเตรเลียไปค้างที่เมืองเซนต์วาเลนติน (ST. VALENTIN) ยิมแม่น้ำดานูบ เมื่อตื่นเช้าจะออกเดินทางต่อ พนักงานโรงแรมขอค้นกระเป๋าของลูกสาวของผม โดยอ้างว่าผ้าเช็ดตัวของโรงแรมหาย ลูกสาวของผมทั้งสองคนต่อว่าพนักงานโรงแรมว่าผ้าเช็ดตัวของโรงแรมเก่าดูไม่ได้ ไม่มีใครขโมยแน่ ๆ ต่อมาภรรยาผมไม่ได้จึงต้องนำตัวพนักงานโรงแรมไปดูที่ห้อง ก็ปรากฏว่าผ้าเช็ดตัวเก่า ๆ ของโรงแรมยังคงอยู่ในที่เก็บผ้า พนักงานโรงแรมจึงขอภัยและอธิบายว่าไม่ค่อยได้เห็นคนอาบน้ำใช้ผ้าเช็ดตัวตั้งแต่เช้า พนักงานโรงแรมอาจเห็นเราเป็นคนไทยเลยพลอยเข้าใจว่าคนไทยมีนิสัยไม่ชอบเก็บของคนอื่นไปใช้เป็นส่วนด้วย โรงแรมในออสเตรเลียที่มีพนักงานที่สามารถก็มิย ถ้าลองแม่น้ำดานูบลงไปอีกไม่ไกลก็จะถึงเมือง DURNSTEIN ซึ่งมีปราสาทเดิมที่ใช้เป็นที่กักกันพระเจ้าริชาร์ดที่ 1 หัวใจสิงห์ (COEUR DE LION) ยได้กลับกลายเป็นปราสาทใหม่ที่ตั้งโรงแรมชั้นหนึ่งทั้งที่พักและบริการ

เกรแฮมเคยสารภาพกับผมว่า เขามีนิสัยเสียอยู่ข้อหนึ่ง คือชอบรับประทานอาหารไทยมาก จึงมีน้ำหนักมากผิดปกติ แต่ข้อที่สำคัญก็คือ เกรแฮมชอบรับประทานมะพร้าวสังขยา และชอบที่ฝากระดากมะพร้าวสังขยาเป็นพิเศษ คนไทยมักจะห้ามเด็ก ๆ ว่าอย่ารับประทานฝากระดากมะพร้าวสังขยา เพราะจะทำให้ปากบอนย เมื่อผมเตือนมิให้รับประทานฝากระดากมะพร้าว เกรแฮมกลับเล่าให้ผมฟังว่า เนื่องจากบริษัทที่เขาทำงานอยู่ ได้รับสิทธิพิเศษบางประการ ในการเข้ามาทำการสำรวจแหล่งแร่ดีบุกในทะเลในประเทศไทย ทางบริษัทจึงมีข้อตกลงกับรัฐมนตรีบางคนที่จะต้องจ่ายเงินพิเศษให้ และเกรแฮมเองก็รู้สึกอึดอัดใจเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เป็นประจำเพื่อนัดพบกับข้าราชการผู้ใหญ่ผู้หนึ่งซึ่งเป็นเพื่อนของผมเอง ที่ภัตตาคารซีฟู้ด ที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ในระหว่างการรับประทานอาหารกลางวันเป็นประจำเช่นนั้น ทั้งเกรแฮมและข้าราชการผู้ใหญ่ก็นัดเข้าห้องน้ำพร้อมกันและใช้ส้วมที่อยู่ติดกัน และเกรแฮมก็จะส่งของใหญ่ใส่เงินสอย สอดเข้าไปยังห้องส้วมข้าง ๆ โดยที่ทั้งสองฝ่ายไม่เห็นหน้าเห็นตาซึ่งกันและกัน

เกรแฮมอธิบายว่า ทางบริษัทอเมริกัน ถือเสียว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นประเพณีของไทย และเมื่อบริษัทอเมริกันเข้ามาทำงานในประเทศไทย

ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทย หรือที่เรียกกันว่า เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม

ผมไม่อาจสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเช่นนี้เป็นนโยบายของบริษัทอเมริกัน ส่วนมากหรือไม่ และจะต่างกับบริษัทอังกฤษที่ผมรู้จักและที่อาศัยฉันในประเทศของตน เพราะผมมีประสบการณ์ไม่เพียงพอที่จะสรุปดังนั้นได้ แต่ผมก็เห็นใจทั้งเพื่อนชาวอเมริกันและชาวไทยที่ต้องปฏิบัติเช่นนั้น และดีใจที่ผมไม่ต้องทำงานภายใต้ระบบเช่นนั้น

ในปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาได้ใช้กฎหมายใหม่ซึ่งห้ามมิให้บริษัทอเมริกันที่ไปดำเนินงานในต่างประเทศ ให้สินบนแก่ผู้ใด ถ้าฝ่าฝืนจะถูกลงโทษถึงขั้นจำคุก